

בס"ד. ש"פ שמיני, מבה"ח אייר, ה'תש"כ

(הנחה בלתי מוגה)

ויקהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל¹, וכתב הכלי יקר, דממ"ש יום השמיני, נראה שגם יום זה הוא בכלל ימי המילואים שקדמו לו, וזה אינו, שהרי הכתוב² אומר שבעת ימים ימלא את ידכם, ומבאר, שהוצרך ליתן טעם לכך שביום זה דוקא הי' גילוי השכינה, לפי שהי' יום זה שמיני, דבר זה גרם לו קדושה ביתר שאת, כי כל מספר ז' חול, ומספר שמיני קדוש, וע"ד שא' במדרש³ האומר שכל קילוסו של משה הי' באז כו', כי אז היינו אחד רוכב על ז' וכו'. וממשיך לבאר שיום שמיני זה נטל עשר עטרות⁴, שזהו רמז למה שאמרו רז"ל⁵ כינור של ימות המשיח הי' שמונה נימין ושל העוה"ב עשרה נימין וכו', כמבואר שם בארוכה. וצריך להבין מה שהענין הראשון שנמנה בעשר העטרות הוא ראשון למעשה בראשית⁶, שלכאורה הרי זה בכלל שבעת ימי הבנין⁷, שהם למטה משמונה, ואילו בחי' עשר עטרות הוא למעלה מהשמונה, ולמעלה גם מבחי' שמיני כמו שהוא בפני עצמו, ובפרט הענין הראשון שהוא הראשון והמיוחד שבעשר העטרות שהוא במדריגה עליונה ביותר, ואיך מתאים זה עם בחי' ראשון למע"ב שהוא בכלל הבריאה. אך הענין הוא⁸, שיום הראשון למע"ב היתה בו מעלה יתירה, שהאיר בו האור שנברא ביום ראשון, שאדם הראשון הי' מביט בו מסוף העולם ועד סופו, ומצד גודל מעלתו גזנו לצדיקים לעתיד לבוא⁹, והיינו, שהאור שביום ראשון הוא בחי' האור דלעתיד, והוא האור שקודם הצמצום, שזהו שארז"ל¹⁰ שהבדילו לעצמו, והיינו, שבאור שקודם הצמצום גופא יש חיצוניות האור השייך לעולמות, ויש גם עצם האור שלעצמו, שעז"נ שהבדילו לעצמו¹¹, ומזה מובן גודל מעלת אור זה. ומ"מ, הנה אור זה

-
1) ריש פרשתנו (שמיני ט, א).	(הא') תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' קמז).
2) צו ח, לג.	9) ראה חגיגה יב, א. ב"ר פי"א, ב. ועוד.
3) ראה יל"ש בשלח רמז רמא.	10) ראה ירושלמי ברכות פ"ח ה"ו. מדרש
4) שבת פז, ב. תו"כ ופרש"י עה"פ.	תהלים כז, א.
5) ערכין יג, ב.	11) ראה גם אוה"ת ואתחנן ע' שס. סה"מ
6) שבת ותו"כ שם.	תרס"ט ע' קסט. עזר"ת ע' קנג. תרפ"א ע'
7) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט.	רכח ואילך. תרפ"ה ע' ולא"ב. תרצ"ט ע'
8) בהבא לקמן — ראה ד"ה החודש	184. תשי"ז ע' 240 ואילך.

האיר ביום הראשון דמע"ב, שענינו הוא התהוות העולמות. וכן מובן ג"כ בנוגע למאמר הבעש"ט¹² והיכן גנזו בתורה, שגם בענין התורה מצינו ב' הפכים אלו, שהרי התורה היא למעלה מהעולמות, כמארז"ל¹³ אלפיים שנה קדמה תורה לעולם, ולאידך גיסא ניתנה התורה למטה דוקא, וכאשר המלאכים טענו תנה הודך על השמים¹⁴, השיבו להם למצרים ירדתם כו' יצה"ר יש ביניכם¹⁵, והיינו, שהתורה שהיא למעלה מהעולמות ניתנה למטה, בבחי' מצרים ויצה"ר דוקא.

ב) וביאור הענין¹⁶, דהנה איתא בזהר פרשת אמור¹⁷ בהקדמה לפרשת המועדים, ר' יצחק פתח ויקרא אלקים לאור יום¹⁸, ומבאר ענין האור שנברא ביום ראשון ושגנזו לצדיקים לעתיד לבוא. וממשיך בזהר, שיום כלול מיום ולילה, כמ"ש¹⁸ ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, ולכן אור דיום ראשון יאיר לעתיד לבוא דוקא, שאז יהיו ישראל בהתאחדות, גוי אחד¹⁹, והיינו, שעכשיו שחסר האחדות בישראל, לא נמשך אור זה, ודוקא לעתיד כשיהיו באחדות, אזי יומשך האור כי טוב²⁰, לעולם שכולו טוב²¹. אמנם, מהקדמת ענין זה לפרשת המועדים, משמע, שבמועדים מאיר גילוי אור זה. ויתירה מזה איתא בזהר²² (בענין האור כי טוב, אור הגנוז), שלא מנע לי' בכל יומא כו', ופירש הרמ"ז שזהו מה שאנו אומרים ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית²³, והיינו, שטובו קאי על האור כי טוב²⁴, שזהו האור שנברא ביום הראשון, שאור זה נמשך בכל יום תמיד, שזהו שבטובו מחדש בכל יום כו'. ויובן הענין מדיוק הלשון המחודש, שפירושו הוא התחדשות יש מאין, ולכן נאמר המחודש כו' בכל יום תמיד, לפי שבענין יש מאין צריך להיות התחדשות תמיד, וכמבואר בארוכה בשער היחוד והאמונה²⁵ שהתהוות שמים וארץ אינה כמו שיוצא לצורף כלי, שהכלי קיים בתבניתו וצלמו גם כאשר ידי האומן מסולקות הימנו, משא"כ התהוות שמים וארץ, להיותה התחדשות יש מאין, הרי זה צריך

-
17) צג, סע"א ואילך.	12) הובא בדגל מחנה אפרים פ' בראשית.
18) בראשית א, ה.	כש"ט סימן פד. וראה זהר חדש פה, ד. ועוד.
19) שמואל"ב ז, כג.	13) ראה ב"ר פ"ח, ב. מדרש תהלים צ,
20) בראשית א, ד.	ד. ועוד.
21) ראה קידושין לט, ב. ועוד.	14) תהלים ח, ב.
22) שם פח, א.	15) שבת פח, ב ואילך.
23) ברכת יוצר.	16) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה החודש
24) ראה גם אבודרהם במקומו.	שבהערה 8 (ע' קמו ואילך). וראה גם ד"ה
25) פרק ב.	הנ"ל תרל"ה (סה"מ תרל"ה ח"א ע' ס ואילך).
	תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' קז ואילך).

להיות בכל יום תמיד, בכל שעה ורגע. וזהו ג"כ מ"ש המחדש בטובו, שמצד גודל ההפלאה שבהתחדשות יש מאין, אי אפשר להיות ענין זה כי אם בטובו, בחי' טוב העצמי דעצמות ואו"ס.

ג) ולהבין ענין ההפלאה שביש מאין יש להקדים תחילה ענין ההפלאה שיש אפילו בהשתלשלות עילה ועלול. דהנה, סדר ההמשכה דעו"ע אינו באופן שעצם העילה מתפשט בהעלול, אלא מה שנמשך מהעילה הוא רק הארה חיצונית בלבד, וכידוע הכלל שחיצוניות העליון נעשה פנימי בהתחתון²⁶, והוא רק חלק עשירי בלבד, ובאמת אין גם אפילו חלק עשירי, לא בכמות ולא באיכות, כי אם דרגא עשירית בלבד. וכמו שאנו רואים בהשפעת השכל מרב לתלמיד, שבתחילה יש אצל הרב נקודת השכל ששייך אל המקבל, אבל רק בבחי' נקודה בלבד, והו"ע בחי' החכמה, ואח"כ צריך לפרט ולגלות את הפרטים שבנקודה, שזוהו"ע הבינה, ואח"כ צ"ל ההמשכה ע"י המדות, שהרי אי אפשר להיות ענין של השפעה בלא אמצעות המדות, כיון שצריך להיות מדת החסד, שהו"ע הרצון והחשק בההשפעה, וכן צ"ל מדת הגבורה, שהו"ע צמצום ההשפעה, וכן מדת הת"ת, שהו"ע ההתכללות דחסד וגבורה שיהיו במזיגה נכונה. אך גם לאחר כ"ז הרי זה למעלה מהשפעה עדיין, כי אם כפי שהשכל נמצא אצל המשפיע עדיין, אלא שבהמשפיע עצמו הרי זה השכל השייך להמקבל. ואח"כ צ"ל גם בחי' נצח והוד, שהו"ע כליות יועצות²⁷, לשנות את השכל ולגשם אותו לפי ערך התלמיד. וגם ענין נו"ה הוא לנצח את עצמו נגד כל המניעות ועיכובים שישנם על ענין ההשפעה כו'. ובחינת יסוד הו"ע התקשרות המשפיע בהמקבל. ואח"כ באה ההשפעה באותיות הדיבור שהו"ע בחי' המלכות, וכמבואר כ"ז בארוכה באגה"ק²⁸. ומזה מובן, שהשכל כפי שנשפע להתלמיד אינו אפילו חלק עשירי, לא בכמות ולא באיכות, שהרי בכל פעם שמשתלשל מבחינה לבחינה ה"ה מתצמצם ומתמעט, ובבחינה התחתונה אינו דומה כמו שהוא בבחינה העליונה, והכוונה בחלק עשירי היינו שזוהי דרגא עשירית. וכן מובן ג"כ מענין השתלשלות העולמות, וכמו אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל²⁹ [דמלשון זה עצמו מוכח שאין הכוונה על

29) ראה ב"ר פ"י, ו. זהר ח"א רנא, א (בהשמטות). ח"ב קעא, ב. מורה נבוכים ח"ב פ"י. תניא אגה"ת פ"ו (צו, א). שם אגה"ק סו"ס"כ (קלב, א). מאמרי אדמו"ר הזקן על

26) ראה עץ חיים שער יד (שער או"א) פ"ט. ועוד.
27) ראה ברכות סא, א.
28) סו"ט. (28

התהוות הפרי יש מאין, אלא הכוונה על גידול הפרי ותכונותיו כו' לאחר שנתהווה כבר], שטעם המתיקות שבפרי הוא מהמתיקות שבמזל, והרי מובן שמתיקות הפרי היא בריחוק הערך לגמרי ממתיקות המזל, שהרי המתיקות שבפרי אינו דומה למתיקות שבמדה טובה, והמתיקות שבמדות אינו דומה להמתיקות שבשכל, ומכ"ש שהמתיקות שבשכל אינו דומה להמתיקות שבמזלות העליונים ושכלים נבדלים. אך מ"מ הנה המתיקות שבמזל היא העילה להמתיקות שבהפרי, והעילה יש לה איזה קירוב להעלול, שלכן מהמתיקות שבמזל נשתלשל בפרי ענין של מתיקות דוקא, ולא מהות אחר, והיינו, שאם היתה ההתהוות מהמתיקות שבמזל באופן של ריחוק לגמרי, אזי הי' אפשר להתהוות ממנה גם מהות אחר, וכיון שנתהווה ממנה מהות מתיקות דוקא, הרי מובן שהוא בדרך עו"ע, שהעילה יש לה קירוב להעלול. וכן מובן ג"כ בענין השפעת השכל מרב לתלמיד, דאף שהשכל שנשפע להתלמיד הוא בריחוק הערך משכל הרב כנ"ל, מ"מ הרי זה בדרך עו"ע שהוא באופן של קירוב, וראי' לזה, שמשכל הרב נעשה אצל התלמיד מהות שכל דוקא, ולא מהות אחר. ועד"ז גם בהשתלשלות הכחות זמ"ז, שהוא גם כן בדרך עו"ע. וכמו בהמשכת השכל מכח המשכיל, שכח המשכיל הוא נעלה לגמרי מהשכל גלוי, עד שאין אנו משיגים כלל את מהותו של כח המשכיל, ולא זו בלבד שאין משיגים מהות המהות, אלא שאין משיגים גם את מהות מציאותו של כח המשכיל, כי אם, שמזה שאנו מרגישים מציאות השכל גלוי, יודעים אנו שישנה מציאותו של כח המשכיל שממנו נופלת ההמצאה בשכל הגלוי, ומזה מובן שהמשכת העלול דשכל גלוי מהעילה דכח המשכיל הוא בריחוק הערך. וכן גם המשכת המדות מהשכל הוא בדרך ריחוק, וכן ממדות לדיבור וכו', שבכל המשכה נתצמצם האור כו'. אך מ"מ הרי זה בדרך עו"ע, שהוא באופן של קירוב.

ד) **והענין** בזה, דעם היות שהמשכת העלול אינו מעצם העילה, כי אם הארתו בלבד, מ"מ הרי הארת העילה היא בבחי' התלבשות, ויש התכללות העלול בהעילה, היינו בהארת העילה, ובכללות הרי זה באופן של קירוב והתלבשות, שלכן המשכת העלול פועל שינוי בהעילה, שאינו דומה כמו שהוא קודם המשכת ההארה, בשעת ההמשכה ולאחר ההמשכה.

מארו"ל ע' קלה ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תתעו ואילך. סה"מ תרפ"ט ס"ע 153 ואילך.

ויוֹבֵן ביותר מהעו"ע דשכל ומדות, שהם ב' מהותים הפכים, שהרי בהשגת השכל נרגש הטוב של עצם הדבר, ובמדות נרגש טוב הדבר בנוגע אליו, וענינו בעבודה, שבשכל הוא ההרגש דקרכת אלקים טוב, ובמדות הוא ההרגש דקרכת אלקים לי טוב³⁰. ומצד החילוק דשכל ומדות במהותם, חלוקים הם גם באופנם, שמוחין הם בקרירות ומדות הם בחמימות והתפעלות, דכיון שהדבר נוגע אליו לכן הוא בחמימות והתפעלות כו'. אך מ"מ הנה המשכת המדות מהשכל הוא בדרך עו"ע. דהנה אמיתית ענין השכל אינו רק מה שמבין ומשיג בלבד, כי אם גם ענין ההרגש, שמרגיש בשכלו את הדבר, אלא שגם ההרגש להיותו בכלל המוחין הרי הוא כמהות המוחין, שלכן ההרגש אינו בנוגע לעצמו, כי אם שמרגיש את הטוב שבצד הדבר, והוא בקרירות כו'. והרגש השכל הוא העילה להמדות, דכאשר מרגיש בשכלו את הדבר הנה בתחילה מתפעל במוחו על הדבר, והיינו, שהתפעלות השכל היא העלול מעילת הרגש השכל, שזהו עו"ע שבקירוב, ואח"כ נמשך מזה גם בלב, שזהו עו"ע שבריוחוק, אבל גם זה בדרך עו"ע, שלכן נעשית המשכת אותה המהות ולא מהות אחר, שמהרגש השכל נעשה הרגש הלב, ומהתפעלות השכל נעשה התפעלות הלב. ומאחר שהוא בדרך עו"ע, לזאת הרי בהכרח שמהשכל יהי' התהוות המדות, דאם רק לא יהיו סיבות המונעות שהוא טמטום המוח וטמטום הלב הרי בהכרח שמהשכל יהי' מדות, לפי שהוא בדרך עו"ע. ועד"ז בהשתלשלות העולמות בריאה יצירה ועשי', שזהו ג"כ בדרך עו"ע, דעם היות שהיצירה היא בריחוק הערך לגבי הבריאה, עד שמלכות דבריאה נעשית כתר ליצירה, מ"מ, יש להם שייכות זל"ז, וכידוע³¹ דבריאה ויצירה הם דוגמת המחשבה והדיבור, והרי הדיבור מהמחשבה אינו יש מאין, כי אם גילוי ההעלם בלבד, שבתחילה היו אותיות הדיבור כלולים באותיות המחשבה, ואח"כ הם מתגלים מההעלם לגילוי. ועד"ז יובן גם בענין ההשתלשלות דבי"ע שהם בדרך עו"ע, שכללות ענין עו"ע אינו התהוות חדשה, כי אם, שהעלול הי' כלול תחלה בעילתו, ויציאתו לעצמו הוא שמתגלה מהעלמו, ולכן הנה לאחרי שמתגלה הרי הוא מציאות לעצמו ואינו צריך להעילה.

(ה) **אמנם** התהוות בי"ע מאצילות, וכן כללות ענין יש מאין, הו"ע של התהוות חדשה, והיינו, שהיש לא הי' כלול תחלה בהאין,

30) תהלים עג, כח. וראה גם שיחת אחש"פ (תו"מ כ"ה ע' 240). וש"נ.
 31) ראה לקו"ת אחרי כה, סע"ד ואילך. ועוד.

והתהוותו הוא בדרך התחדשות, וכדאיתא בביאורי הזהר פרשת פנחס³², שענין התהוות יש מאין הוא באופן שהבורא רק מהוה את הנברא, ולא שהבורא נעשה בבחי' נברא ח"ו, כמו בעו"ע. ומאחר שהיש הוא מציאות מחודשת, לכן אינו מציאות לעצמו כלל, וצריך תמיד להאין שיהווה אותו בכל רגע ורגע (כנ"ל מהמבואר בשער היחוד והאמונה), שזהו"ע המחדש כו' בכל יום תמיד. והכח להוות יש מאין הוא בטובו דוקא, בחי' טוב העצמי דעצמות אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות.

ו) **והנה** בבחי' הטוב גופא יש ב' מדריגות. דהנה אמרו רז"ל³³ כתיב³⁴ טוב הוי' לכל, וכתיב³⁵ טוב הוי' לקויו, משל לאדם שיש לו פרדס כשהוא משקה משקה את כולו, כשהוא עודר אינו עודר אלא הטובים שבהם. וזהו ההפרש בין עולמות לנשמות ישראל, שעולמות הם מבחינת יחוד חיצוני, ונש"י הם מבחינת יחוד פנימי³⁶, שעל ידו ממשיכים מהפנימיות והעצמות כו', והעבודה דנש"י היא להמשיך בעולמות היחוד פנימי, בחי' טוב הוי' לקויו, והיינו לפי שהנשמות אינן כמו שאר הנבראים, וכמבואר בביאורי הזהר שם³², שהתהוות הנשמות הוא באופן שהאלקות גופא נעשה בבחי' נשמה כו', אלא שהוא בדרך יש מאין, ולכן הנה הם הממשיכים היחוד פנימי בעולם. והו"ע המשכת האור כי טוב שנברא ביום ראשון, שהוא בחי' טוב הוי' לקויו.

והנה אף שעיקר המשכה זו יהי' לעתיד, הנה גם עכשיו מאיר הארת אור זה במועדים, שנקראים ימים טובים, שמאיר בהם בחי' האור כי טוב. וענין מועדים יובן ממה שאמרו רז"ל³⁷ בענין פורים, מעיקרא כתיב³⁸ שמחה ומשתה ויום טוב, ולבסוף כתיב³⁹ לעשות אותם ימי משתה ושמחה ואילו יום טוב לא כתיב, לפי שמלאכה (איסור עשיית מלאכה) לא קבילו עלייהו, ומזה מובן שענין יו"ט הוא שאסור בעשיית מלאכה. והענין בזה⁴⁰, דהנה כתיב⁴¹ ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, ולכאורה, הרי

37) מגילה ה, ב.

38) אסתר ט, יט.

39) שם, כב.

40) ראה גם סהמ"צ להצ"צ ח, א ואילך. אוה"ת לך ח"ד תשכ, א"ב. המשך תרס"ו ע' כב. ד"ה ויקהל תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' רמב ואילך).

41) יתרו כ, ט. ואתחנן ה, יג.

32) לאדמו"ר האמצעי קטו, א ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תקמח.

33) סנהדרין לט, ריש ע"ב. וראה גם אוה"ת: וירא צו, א. בשלה ע' תטז ואילך. תהלים (יהל אור) ע' תרפא ואילך.

34) תהלים קמה, ט.

35) איכה ג, כה.

36) ראה לקו"ת נצבים מז, א. שה"ש כב, ג. סהמ"צ להצ"צ לג, ב. ובכ"מ.

מלא כל הארץ כבודו⁴², ומאן דמחוי במחוג קדם מלכא כו⁴³. אך הענין הוא, שניתנה רשות מלמעלה לעסוק בעשיית מלאכה, והיינו לפי שבחול ישנו רק יחוד חיצוני, שהאלקות הוא בהעלם, ולכן אין זה קדם מלכא, כי בחינת מלכא הוא בהעלם. משא"כ ביו"ט שישנו יחוד פנימי, והאלקות הוא בגלוי, ה"ה אסור בעשיית מלאכה, דמאן דמחוי קדם מלכא כו'. ומכ"ש בשבת, שהוא נעלה מיו"ט, ומאיר בו האור שלמעלה מהשתלשלות. ועם היות שהגילוי דהמועדים הוא באופן שישראל אינהו דקדשינהו לזמני⁴⁴, שלהיותם מבחי' יחוד פנימי ה"ה ממשיכים גילוי אוא"ס במועדים, משא"כ שבת שמקדשא וקיימא⁴⁵, הרי הענין דמקדשא וקיימא הוא בבחי' התחתונה דשבת, אבל ישנו גם בחי' שבת שבא ע"י עבודה, כמארז"ל⁴⁶ מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, ובבחי' זו ישנו הענין דיחוד פנימי, שענינו הוא המשכת האור שלמעלה מהשתלשלות. וכללות ההמשכה שבשבת ויו"ט היא באופן שהאור מאיר בגילוי בכאו"א מישראל, והיינו, שאף בנפש בור ועם הארץ גמור מאיר אור קדושת שבת ויו"ט, שלכן נידון בנפשו בכרת וסקילה על חילול קדושה זו⁴⁷. ועוד זאת, שענין זה הוא לא רק בשבת ויום טוב, אלא כמ"ש בזהר²² דלא מנע לי' בכל יומא, והיינו, שגם בכל יום ממשיכים נש"י בחי' האור כי טוב ע"י עבודתם בתומ"צ⁴⁸.

ז) **והענין** בזה, דהנה אמרו רז"ל⁴⁹ על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, דעולם הוא מלשון העלם⁵⁰, וכוונת ההעלם הוא בכדי להמשיך אח"כ בחינת האור שלמעלה מהשתלשלות, וכוונה זו נשלמת ע"י העבודה בג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח. ובפרטיות יותר, הנה עבודה הו"ע עבודת הקרבנות⁵¹, ומשחרב ביהמ"ק הו"ע התפלה, דעבודת⁵² הקרבנות היא במחשבה, שצריך לכוון לשם הקרבן כו', וכן הוא בתפלה שעיקרה היא הכוונה והמחשבה, והקול שבתפלה הוא רק בכדי לעורר את הכוונה⁵³. והתורה היא בדיבור, וכמ"ש⁵⁴ חיים הם למוציאיהם, ודרשו רז"ל⁵⁵ למוציאיהם בפה. והגם שתורה היא

(50) לקר"ת שלח לו, ד. סה"מ היש"ת ע'

160 ואילך. ועוד.

(51) מפרשים לאבות שם.

(52) בהבא לקמן — ראה לקו"ת אחרי שם.

(53) ראה ראשית חכמה שער הקדושה

פט"ו. שו"ע אדה"ז א"ח סס"א ס"ה. סק"א

ס"ג. ועוד.

(54) משלי ד, כב.

(55) עירובין נד, א.

(42) ישעי' ו, ג.

(43) ראה חגיגה ה, ב.

(44) ברכות מט, א.

(45) ביצה יז, א.

(46) ע"ז ג, סע"א.

(47) תניא ספמ"ו.

(48) ראה מכתב כ"ז ניסן שנה זו (אג"ק

חי"ט ע' רעז).

(49) אבות פ"א מ"ב.

למעלה מתפלה, שהרי תפלה היא עלי' מלמטה למעלה ותורה היא המשכה מלמעלה למטה, מ"מ, היא הנותנת, דכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר⁵⁶, וכמו בראי' ושמיעה, שאינו דומה שמיעה לראי'⁵⁷, ומ"מ, השמיעה תופסת בדבר רוחני, והראי' תופסת בדבר גשמי דוקא. וגמילות חסדים, כללות המצוות⁵⁸, שהו"ע נעלה יותר גם מהתורה, הרי זה יורד למטה ביותר, בבחי' המעשה. וג' בחינות אלו, מחשבה דיבור ומעשה, הו"ע בריאה יצירה ועשי'⁵⁹, שהם בדרך השתלשלות עו"ע כנ"ל, וע"י העבודה בבחינת המעשה ממשיכים את האור שלמעלה מהשתלשלות, וזהו מ"ש⁶⁰ בראיתו יצרתיו אף עשיתיו, שדוקא בבחי' עשיתיו נאמר אף, שמרבה בחי' רביעית שלמעלה מהשתלשלות, בחינת הכתר. והענין בזה, דהנה נת"ל שהמשכת השכל מכח המשכיל הוא בדרך השתלשלות, ודוגמתו למעלה הו"ע המשכת החכמה מבחי' ח"ס, חכמה שבכתר, שהיא בדרך השתלשלות. אך הבחי' שלמעלה מהשתלשלות היא בחי' הכתר עצמו, ודוגמתו בנפש הוא הרצון עצמו. והחילוק ביניהם, שהמשכת החכמה מחכמה שברצון, כח המשכיל, היא בדרך עו"ע, אבל המשכת החכמה מהרצון עצמו, היינו מה שרוצה להתחכם, היא בדרך יש מאין, כי הרצון הוא מהות אחר לגמרי מהשכל, שהרי באותו הרצון שרוצה להתחכם יכול לרצות גם ענינים אחרים, ובכולם הוא אותו התוקף. וכמו"כ למעלה הנה התהוות החכמה מהכתר הוא בדרך יש מאין. ובחי' עצם הכתר שהיא למעלה מהשתלשלות נמשכת בעשי' דוקא, והיינו, שבענין העולמות הוא עוה"ז הגשמי, ובעבודה הו"ע מעשה המצוות, מעשה כפשוטו, ומעשה מלשון כפי'⁶¹, שעיי"ז נמשך אור הסובב, כמאמר⁶² כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין. וזהו מ"ש⁶³ גם את העולם נתן בלבם, דבעולם מלשון העלם יש ב' פירושים, פירוש הא', מלשון העלם והסתר, שגם האלקות שבעולם

61 ראה בית יוסף לטור יו"ד סרמ"ח. לקו"ת בחוקתי מח, א. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' רפט. ובכ"מ.

62 ראה זהר ח"ב קכח, ב. סז, ב. קפד, א. תניא פכ"ז. תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת ר"פ פקודי. לקו"ת חוקת סה, ג. וראה בארוכה ד"ה בראשית ברא שנה זו (תו"מ חכ"ז ע' 114 ואילך).

63 קהלת ג, יא. וראה קהלת רבה עה"פ. לקו"ת במדבר ה, סע"א ואילך. שם, סע"ג. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' שנה.

56 ראה לקו"ת אחרי שם (כו, סע"א). וראה הנסמן בס' המפתחות (קה"ת תשמ"א) לספרי אדה"ז ערך כל הגבוה כו'. שערי אורה נח, א ואילך. סה, א ואילך.

57 ראה מכילתא יתרו יט, ט. וראה גם תו"א משפטים עה, א. המשך וככה תרל"ז פל"ג ופנ"ז (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תנט ואילך; ע' תקנב ואילך).

58 ראה תו"א מקץ לח, ג. מב, ג. לקו"ת ש"ה ש"ה מד, ג. ובכ"מ.

59 לקו"ת אחרי שם.

60 ישע"י מג, ז.

הוא בהעלם כו', ופירוש הב', שעולם מלשון העלם קאי על העלם העצמי. וזהו גם את העולם נתן בלבו של אדם, שע"י עבודת האדם בג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח ממשיכים את העלם העצמי בהעלם העולם. והיינו, שהמשכה זו ישנה גם עכשיו, אלא שהיא בהעלם עדיין, ועיקר הגילוי יהי' לעתיד.

(ח) **וזהו** ויהי ביום השמיני גו', דע"י עבודת המשכן ומקדש אתכפיא ואתהפכא⁶⁴ במשך שבעת ימי המילואים, שהו"ע שבעת ימי הבנין, המשיכו הגילוי דבחי' שמיני, שלמעלה מהעולמות. ואותו היום נטל עשר עטרות, היינו, שבספירת הבינה ישנם כל הע"ס, עד לעטרה שהיא בחי' הכתר, ובכתר גופא ישנם כל עשר העטרות, כתר שבכתר וחכמה שבכתר וכו'. ועטרה הראשונה היא בחי' כתר שבכתר, והוא בחי' האור שהאיר ביום הראשון, שקאי על עצם האור שהבדילו לעצמו. ומ"מ, העטרה הראשונה היא ראשון למע"ב, כיון שהכוונה היא להמשיך את האור כי טוב בהעלם העולם. וענין זה נעשה ע"י התורה, כי, אור זה נגנז בתורה, שקדמה לעולם, ולאידך גיסא, הרי התורה ירדה למטה, למצרים ירדתם כו' ויצה"ר יש ביניכם, שע"י התורה ממשיכים בהעלם העולם. אלא שעכשיו הוא בהעלם עדיין, ומה שישנו בגילוי עכשיו הוא רק הגילוי דסדר השתלשלות, שהו"ע ההשגה, אך לעת"ל יהי' ענין בקיעת הנהר⁶⁵, שהוא בקיעת העלם ההשגה (כמשנ"ת במאמר הקודם⁶⁶), ועי"ז יהי' גילוי העצמות, דזהו מ"ש⁶⁷ בנהר יעברו ברגל שם נשמחה בו, בו בעצמותו.

66) ד"ה והמשכילים יזהירו פ"ו (לעיל ס"ע 35 ואילך).
67) תהלים סו, ו. וראה הנסמן בד"ה הנ"ל שם.

64) ראה ד"ה באתי לגני ה'ש"ת פ"ב (סה"מ ה'ש"ת ע' 112).
65) ישע"י יא, טו.
66) תהלים סו, ו. וראה הנסמן בד"ה הנ"ל שם.